

Mònica Richart
Il·lustracions de
Mar Silvestre

LA MEMÒRIA DE LES COVES

I

LA JOVE DE LES VINT LLUNES

Els dits que s'afonaven en la pintura marronosa eren curts i arredonits. S'esforçaven a recollir el pigment que deixava la mescla de terra i carbó i a mesclar-lo amb les poques gotes de greix que quedaven en la cavitat llisa de la pedra. Després, s'atansaven a la paret i la impregnaven, curosament, amb la quantitat justa de tint que calia per a poder-la repartir cap avall, formant una línia.

Ja queia la nit i la majoria de membres de la tribu s'havien reunit a la vora del foc, a l'entrada de la cova. Sai, però, seguia dibuixant. Només li quedava una línia per a acabar la figura que havia començat el dia anterior. Amb aquella, en serien més de trenta, les que havia aportat al

mural. Encara havia de córrer cap al rierol per a llevar-se la pintura dels dits abans d'ajuntar-se amb la resta, i l'olor de la carn torrant-se que li començava a arribar ja li omplia la boca de saliva i li feia rugir les entranyes. Així i tot, no escatimà temps ni paciència a l'hora de fer la corba perfecta a l'arc que completava el dibuix.

—Uh, ah, la-eh! Ei, ah, le-ah-eh! —els cànctics sonaven més apressats a cada moment. Amb les mans netes i de tornada a la cova, els sentia mesclats amb els ossos repicant sobre les pells tensades dels tambors i la xiuladissa d'alguna flauta. Devia ser un dia especial i no recordava per què, i per això encara es distraigué a mirar com els últims rajos de sol desapareixien entre el fullatge espés dels pins que envoltaven el poblat.

Un colp de brisa fresca sobre els turmells nus l'espentà cap a la cova: semblava que deia: «Afanya't, Sai». Caminà més de pressa. No quedava ni una ànima en cap de les sis tendes que la tribu havia plantat feia vora vint llunes en aquella clariana. Tothom les havia abandonades per a

unir-se al rebombori que s'havia format al voltant de la foguera. Va ser aquell detall el que feu que Sai entenguera el motiu de la festa, i només aleshores començà a córrer.

Quan arribà a l'entrada de la cova l'estaven esperant. Algú li estirà un braç i l'espentà cap a l'espai comprés dins del cercle de pocavides (la xicalla, els que havien viscut poques llunes), mitjavides i vidaplenes que entonava cànctics al ritme de la percussió. Darrere seu sentia la calor de les flames.

—Un poc de carn? —li oferí una mitjavida, però l'olor que abans li havia obert la gana ara només li regirava l'estómac.

No estava sola dins del cercle. Hi havia deu persones més a banda i banda de Sai, totes amb una cosa en comú: portaven la sang o la llavor de la vida. Els ancians, els xiquets, la sang nova i les que havien infantat recentment, és a dir, les que havien donat a llum, formaven el cercle, assentats; i dins, de peus, hi havia tothom que podia ser elegit com a jove de les vint llunes.

—Ja ve! Ja ve la lluna! —cridà la xiqueta que vigilava el cel.

En sentir l'avís, tots els integrants del cercle que havien nascut en lluna plena es giraren d'esquena a la foguera.

—Recita els versos —l'animà una vidaplena.

La xiqueta esperà uns segons més, murmurà unes paraules i recollí el recipient de fang que ja estava regat de la llum blanca. S'acostà al cercle i, de l'interior del bol, en tragué una pedreta brillant per a cadascú que s'havia girat.

Sai i la resta de joves formaren un cercle interior al voltant de la foguera. La xicalla, emocionada, començà a excavar un clotet davant de cadascun. Amb un nuc en la gola, Sai mirà les cares dels altres joves.

—Cada vint llunes —començà la vidaplena, i la resta de veus s'apagaren— celebrem este ritual per a triar qui portarà la sang o la llavor de la vida a un poble germà.

Mentre la vidaplena parlava, la guardiana del cel cobrí cada clot amb un tros de pell adobada, i

una de les sàvies de la tribu abocà aigua de lluna dins de cada cavitat.

—L'aigua de lluna que teniu davant representa el vostre potencial. Les pedres dels nascuts en lluna simbolitzen la voluntat dels esperits de la nit. Qui primer reba la benedicció dels esperits viatjarà fins a les valls per a establir-se allà fins que infante. A partir d'aleshores podrà triar si vol tornar a les muntanyes o no.

I de sobte, el silenci.

Les criatures tornaren al cercle i s'assentaren, callades. Ni tan sols els nadons gosaren trencar la quietud del moment, com si foren conscients de la tensió que s'hi sentia. Els nascuts en lluna plena alçaren els braços que contenien les pedretes. Per ordre d'edat, de major a menor, les llançaren cap arrere. La primera anà a parar al mig de les flames. La segona rodà per terra. La tercera impactà contra un muscle i després caigué, però fora de l'aigua. Sai tancà els ulls i empassà saliva. No volia abandonar la tribu. Li feia por el viatge, detestava la idea del canvi.

I, aleshores, passà.

Plop.

La tribu esclatà en un aplaudiment ensordidor. Resignada, Sai obrí els ulls i confirmà la seua sospita. Allà tenia la pedra, reflectint la llum del foc sobre l'aigua del clot que hi havia davant d'ella. Els esperits havien parlat: Sai era la jove de les vint llunes.

En els dies que seguiren, rebé obsequis per a emportar-se amb ella. La dona que l'havia portada al món li donà una closca de caragol. «Un amulet de fertilitat», li havia dit en lliurar-li'l. Un germà li regalà una pell de cérvol ampla per a cobrir-se, i una germana li feu calcer de cuir perquè es protegira els peus durant el camí. Sai ho anà guardant tot en un racó de la tenda on dormia i ho ignorava, com si així poguera fer que els dies passaren més lents. Però el sol i la lluna, inexorables, seguiren els seus camins al cel: el mateix dia que arribà a la tribu una jove vinguda d'entre les gents del riu, Sai hagué de mamprendre el camí. Encara que no se'n va anar

sola: l'acompanyaven una caçadora, un recol·lector i una remeiera de la tribu.

S'eixugava de tant en tant les llàgrimes amb la vora de la pell amb què es cobria i avançava muntanya avall seguint els passos dels qui l'acompanyaven.

—No podré continuar el mural de la cova —es lamentava—. I, si algun dia torne, algú altre l'haurà continuat.

—Escolta, Sai —l'advertí la caçadora que l'acompanyava—. La vida més enllà dels pins no és la que tu coneixes. Hauràs de contribuir d'una altra manera al poble de les valls.

—Què vols dir?

—No pots passar tantes hores fent dibuixos —explicà el recol·lector—, o t'expulsaran.

Una nit que plovia, pararen al recer d'una alzina. Sai recolzà l'esquena en el tronc i, embolicada cap i tot per la pell de cérvol, es disposà a dormir. Just quan la consciència per fi

començava a abandonar-la i els esperits de la nit se li emportaven els pensaments més foscos, un soroll de fregadissa la despertà. Tragué el cap de la flassada i mirà cap amunt.

—La corfa de l'alzina manté l'aliment en el cos quan vol escapar-se —li explicà la remeiera que l'acompanyava, mentre rascava el tronc de l'arbre i se'n guardava alguns trossos.

Sai no contestà. No els havia parlat en tot el dia i no tenia intenció de fer-ho ara.

—Abandonar la tribu et posa trista.

—No estic trista —respongué Sai automàticament, perquè per damunt de la tristesa sentia la ràbia i la impotència i, si de cas, la por.

—Un canvi de terra et farà més gran.

—M'hauria fet gran igualment. Tots ens fem grans si no morim.

—No parle del cos, sinó de l'ànima. El vent que no hem tastat té la capacitat d'ensenyar-nos parts de nosaltres que desconeixíem.

—És fàcil dir-ho per a tu, que prompte tornaràs amb la tribu.

La remeiera va somriure.

—Hi torne perquè vaig decidir quedar-me després d'infantar. Jo venia del pla, més enllà de les muntanyes.

Sai tornà a callar. Si la remeiera haguera nascut a les valls, almenys hauria pogut preguntar-li si els rumors que havia sentit sobre aquell clan eren certs. Però el que aquella dona poguera recordar del pla no li aportaria res de nou. Es cobrí una vegada més els cabells clars amb la pell de cérvol i, ara sí, s'abandonà a la son.

Quan es tornà a despertar, l'alba havia trencat ja la negror de l'horitzó. Li paregué sentir de nou la fressa d'abans, però en obrir els ulls comprovà que la remeiera i la caçadora encara dormien. El soroll tampoc venia del rector, que en teoria vigilava des d'una branca de l'alzina per si els atacaven els llops, però havia desistit de la tasca i descansava amb els ulls tancats i la boca ben oberta. El brogit li venia des de l'esquerra, de darrere d'un arbre de fulla gran i ostentosa que no li era conegut. Entre les

branques pesades que tocaven terra i els núvols baixos que ho ameraven tot d'una boira espessa, Sai no podia distingir què l'havia provocat. La curiositat l'espentà a alçar-se i una intuïció que li naixia de dins l'ànima a fer-ho en silenci, sense alertar els seus acompanyants.

Entre la verdor del fullatge la sorprengueren uns ulls grocs en un borrelló de pèl blanc mullat de pluja i fang. Era una cabra menuda, molt menuda, i sorprenentment blanca, que somicava de dolor. Sai alçà els ulls i, en la distància, encara pogué veure la silueta de la mare que s'allunyava. No era la primera vegada que Sai veia un cadell abandonat. Passava també amb les cérvoles, que a voltes parien cries amb poques opcions de sobreviure i les deixaven a mercé dels elements. Un animal tan menut era una presa fàcil, però Sai no es veia capaç de matar la cabreta. L'animallet la mirava com si l'entenguera, com si compartira el seu dolor, i en part això era cert, perquè les dos acabaven de perdre tot allò que coneixien. Amagant-se entre el fullam, se l'arribà al pit, i li

paregué notar que agraïa la calor del seu cos. La cobrí amb la mateixa pell que la cobria a ella i es quedà quieta uns instants allà ajocada, els que passaren fins que un braç humà apartà la branca que la cobria.

—Què fas? —preguntà el recol·lector, amb la mirada encara entelada per la son.

—Orinar —mentí Sai.

Alguna cosa li deia que era millor no revelar la presència de la cabreta davall de la capa.

—Estem a punt de partir. Afanya't.

Caminaren encara tot el dia abans d'arribar on els esperava la gent de les valls. A mesura que baixaven, la vegetació s'anava fent més densa i més rica. A Sai li costava avançar a la mateixa velocitat que la resta entre branques baixes i arrels altes havent de sostindre la cabra amb un dels braços.

—M'he d'ajustar els vestits —s'excusà, i aprofitant el moment de pausa aconseguí assegurar l'animal entre la seua pròpia pell i la tela de lli que li cobria el pit. Estirà els braços per fi, per a desentumir-los, i aleshores la cabra belà.

—Què ha sigut això? —la caçadora es girà veloç cap a Sai, llança a punt, mirada de llop.

—Darrere meu he vist nius de pardals grans —s’inventà ella, i funcionà, perquè la remeiera els instà a reprendre la marxa abans que caiguera la negra nit.

Una fina pluja els va cobrir en l’últim tram del viatge. Costera amunt, i amb el fang esvarós, Sai hagué de fer mans i mànigues per a mantindre l’equilibri. Per sort, la grossor de la pell de cérvol era prou perquè la cabreta no es banyara, i no se la sentí remugar.

—Vos donem la benvinguda a la cova dels desitjos —gesticulà amb gran pompa la mitjvida que esperava a l’entrada.

Passaren cap a dins, on hi havia dos persones més. Una sostenia torxes enceses i, l’altra, un recipient de fibres ple de fruits que Sai no havia vist abans. Tanmateix, el que més li havia cridat l’atenció eren els murals de les parets. Quan li oferiren una torxa, s’afanyà a mirar-los més de prop.

—Estos cérvols són espectaculars... Els heu pintat vosaltres?

La mitjavidia somrigué.

—Els dibuixà l'últim pintor de desitjos.

—Què és un...?

—Ho sabràs tot quan arribem a la vall. Ara hem de fer l'intercanvi.

El recol·lector, la remeiera i la caçadora que havien viatjat amb Sai es col·locaren al seu voltant, formant mig cercle. A l'altre costat feren el mateix les tres persones de les valls. Es repartiren les torxes.

—Nosaltres, les gentes de les valls, vos lliurem estes ofrenes de prosperitat en retorn per la promesa de vida.

—Nosaltres, la gent de les muntanyes, acceptem les ofrenes de prosperitat i vos lliurem la sang de la nostra sang.

Les sis torxes es van unir per damunt del seu cap i crearen una flama enorme, una que il·luminà de colp tota l'estança. Sai es va deixar caure de cul, abraçant-se el pit. «Que no faça

soroll, que no es moga», pregava als esperits. I els esperits l'escoltaren, perquè poc de temps després aquells que l'havien acompanyada abandonaren la cova amb els fruits de l'ofrena i Saï mamprengué el camí cap a les valls amb aquells desconeguts sense que ningú sospitara del secret que amagava davall de la pell de cérvol.